

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr.Hoffmann László ügyvéd által képviselt I.r., II.r., és III.r. felpereseknek a dr.Hegedűs Tamás ügyvéd által képviselt I.r. és a jogtanácsos, valamint M.I. igazgatóhelyettes által képviselt II.r. alperesek ellen természeti területet károsító tevékenységtől való eltiltás iránt a Székesfehérvári Városi Bíróság előtt 13.G.22.650/2003. szám alatt megindított és másodfokon a Fejér Megyei Bíróság 1.Gf.20.960/2007/14. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperesek által 94. és 95. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 nap alatt egyetemlegesen fizessenek meg az I.r. alperesnek 10.000 (Tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, míg a felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s

A felperesek a 2003. október 10-én előterjesztett keresetükben kérték az I.r. alperes eltiltását a természetes környezetet és élővilágot veszélyeztető balatoni vízleeresztéstől, és a Balatonról készített hivatalos térképen a „jogi partvonal” feltüntetésétől és alkalmazásától. A felperesek utóbb a keresetüket többször módosították, majd a II.r. alperesre is kiterjesztették. Módosított keresetük a Balaton partvonalának megállapítására, a s-i zsilip üzemeltetésének naponta történő ellenőrzésére, a Balaton nádminősítésének felülvizsgálatára, illetőleg a természetes környezetet és élővilágot veszélyeztető jogtalan vízleeresztéstől való eltiltásra irányult. Az elsőfokú bíróság a 2007. március 7-én megtartott tárgyaláson hozott 79. sorszámú végzésével a pert megszüntette a felpereseknek a II.r. alperessel szemben a Balaton partvonalának megállapítására és a nádminősítés módosítására, valamint a Balaton vízleengedésének naponta történő ellenőrzésére vonatkozó keresete tekintetében, mert a felperesek követelésének érvényesítése más hatóság hatáskörébe tartozik és azokat nem a polgári bíróságnak kell elbírálnia. A permegszüntető végzés jogerőre emelkedett.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében a felperesek keresetét elutasította. Az elsőfokú ítélet indokolása szerint a környezet védelme érdekében az állampolgári részvétel társadalmi szervezetek útján gyakorolható. A környezet veszélyeztetés, a környezet szennyezés vagy a környezet károsítása esetén a szervezet jogosult fellépni és a környezetet használó ellen pert indítani, így azt is kérheti, hogy a veszélyeztetőt a bíróság tiltsa el a jogsértő magatartástól. Az elsőfokú bíróság a S-i Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya környezetkárosítás büntettének megalapozott gyanúja miatt lefolytatott eljárásában beszerzett igazságügyi szakértői vélemény, valamint a bíróság által kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye alapján azt állapította meg, hogy az I.r. alperes a Balatonból történő vízleeresztésekkel a feladatát megfelelően ellátta, a vízszint szabályozásával kapcsolatos kötelezettségének eleget tett és ezzel nem veszélyeztette a Balaton élővilágát, ebből következően jogsértő magatartás hiányában a vízleeresztéssel kapcsolatos tevékenységétől eltiltani nem lehet.

A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az ítéletében az elsőfokú ítéletet a per főtárgya tekintetében helybenhagyta. A másodfokú ítélet indokolása szerint a jogtalan vízleeresztéstől való eltiltásra, továbbá a Sió-csatorna zsilipjeinek zárva tartására irányuló kereseti kérelmek tekintetében a polgári bíróság a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Ktv.) 97. §-ának (1) bekezdése, (3) bekezdésének b) pontja alapján rendelkezik hatáskörrel. A felperesek egyéb, a II.r. alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelmei tekintetében a bíróság a pert már jogerős végzéssel megszüntette, így azokban döntenie nem kellett [Pp. 213. § (1) bekezdés]. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a rendőrségi eljárásban beszerzett szakértői vélemény a perben ismertetésre került, a bíróság által kirendelt igazságügyi szakértői véleménnyel kapcsolatos észrevételeiket pedig a felperesek a másodfokú eljárásban megtehették. A felperesek ugyan vitatták a szakvéleményt, a másodfokú bíróság azonban a szakértő személyes meghallgatásával a felvetett kérdéseket tisztázta és a szakértői véleményt meggyőzőnek találta a tekintetben, hogy az I.r. alperes a vízleeresztés során semmilyen szabálytalanságot nem követett el. Az aggálytalan szakvéleménnyel szemben további tanúk meghallgatását szükségtelennek tartotta, mert a perben beszerzett adatokon, a konkrét üzemeltetési engedélyen és az ahhoz tartozó szabályzatokon nyugvó szakértői vélemény a szakkérdés elbírálására kellő alapul szolgált, amelynek megdöntésére tanúvallomás nem lenne alkalmas. A másodfokú bíróság megállapította továbbá, hogy a felperesek által csatolt videokazetta ugyan a peradatok között nem lelhető fel, ez azonban ugyancsak nem alkalmas a körültekintő vizsgálaton és konkrét adatokon nyugvó perbeli szakvélemény megdöntésére.

A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasító döntés meghozatalát kérték. A felperesek kifejtették, hogy 2003-ban a két pontból álló keresetüket az I.r. alperessel szemben azért terjesztették elő, mert feladata volt a Balaton valós partvonalának meghatározása és a Balaton érdekében szükséges volt az indokolatlan lecsapolás megszüntetése. 2005-ben az I.r. alperes jogállása megváltozott és a jogutód a II.r. alperes lett, így a keresetben kért jogvédelmet már csak a jogutód hajthatja végre. A felperesek kifogásolták, hogy a 2007. március 7-i tárgyaláson szóban kihirdetett végzéssel az elsőfokú bíróság joghelyre alapozó indokolás nélkül kizárta a perből a Balaton partvonalának kérdését és indokolás nélkül kiengedte a perből a II.r. alperest. Nem hangzott el olyan tájékoztatás sem, hogy a végzés ellen a szóbeli kihirdetéstől számított határidőn belül lehet fellebbezni. A II.r. alperessel szemben a per megszüntetésére nem is volt lehetőség, hiszen az összes hatósági jogkör átszállt az I.r. alperesről a jogutódra. Az elsőfokú ítélet olyan szakértői véleményen alapult, amely szakértői anyagot a bíróság nem tárgyalta, az elsőfokú bíróság a szakértőt nem hallgatta meg, így ellenszakértő felkérését lehetetlenné tette. A felperesek részéről megjelölt szakértőket a bíróság be sem idézte. Ehhez képest a másodfokú bíróság ezt az elsőfokú ítéletet „jóváhagyta”, a jogutódlást nem vizsgálta. A felperesek utaltak arra, hogy a II.r. alperes részese volt a perben kifogásolt Balaton-partszabályozási dokumentumok elkészítésének. A Közép-dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség részéről eljáró K.I. igazgató 2001. július 19-i levele szerint szükséges lett volna partvonal-szabályozás környezeti hatásvizsgálat, amely azonban nem történt meg és ez ellen a II.r. alperes a tárgyalásig nem tiltakozott, szakhatósági jogkörénél fogva nem intézkedett, ugyanakkor a 2007. március 7-én megtartott tárgyalás után a 2007 áprilisában módosítás előtt álló ügynevezett „Balaton Törvényhez”, a 2000. évi CXII. törvényhez az I.r. alperes terjesztett elő javaslatot. A felperesek az elsőfokú ítélet indokolását tévesnek tartják a tekintetben, hogy a felperesek követelésének érvényesítése más hatóság hatáskörébe tartozik. E körben utaltak az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség, az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főigazgatóság és a környezetvédelmi és vízügyi miniszter irányítása alá tartozó területi szervek feladat- és hatásköréről szóló 341/2004. (XII.22.) Korm. rendelet 12. §-ának (1) bekezdésére, valamint a 17/1996. (V.10.) AB határozatra és a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V.22.) Korm. rendelet 10. §-ának (1) és (2) bekezdésére. A felülvizsgálati kérelem szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által önkényesen leszűkített keresetről hozott ítélete felülvizsgálatában döntött és elfogadta az igazságügyi szakértő hiányos szakmai véleményét, ezért szükséges az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása, amelynek során a szakhatósági jogutódlás is figyelembe vehető.

Az I.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperesek a per során a keresetüket többször pontosították, illetőleg kiegészítették, arra azonban a felülvizsgálati kérelmükben tévesen hivatkoznak, hogy a jogerős döntés önkényesen leszűkített keresetre vonatkozott. Az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőzően az I.r. felperes a 73. sorszámú, a II-III.r. felperesek a 74. sorszámú előkészítő iratban a keresetüket akként terjesztették elő, hogy az a Balaton tényleges partvonalának megállapítására, a balatoni nádasok kiterjedésének és minőségének a hiteles nádtérképen való visszajegyzésére, a természetes környezetet és élővilágot veszélyeztető indokolatlan vízleeresztéstől való eltiltásra, illetőleg a vízleeresztés ellenőrzésére irányult. Az elsőfokú bíróság által az előkészítő iratok benyújtása után, 2007. január 24-én tartott tárgyaláson a felperesek a keresetüket pontosították (76. számú tárgyalási jegyzőkönyv 3. és 4. oldal), amelynek értelmében a partvonal megállapításával, a nádvédelemmel és a vízleeresztés ellenőrzésével kapcsolatos kereseti kérelmüket a II.r. alperessel szemben tartják fenn, míg az előkészítő irat II. pontjában foglalt kérelmük, azaz a természetes környezetet és élővilágot veszélyeztető balatoni vízleeresztéstől (a Sió-csatorna 100 köbméter/secundumra való bővítésétől) való eltiltás kizárólag az I.r. alperesre vonatkozik. A 2007. március 7-én kihirdetett végzés egyértelműen tartalmazza, hogy a partvonal megállapításával, a nádminősítés módosításával, illetőleg a vízleengedés naponta történő ellenőrzésével kapcsolatos, II.r. alperessel szemben előterjesztett kereset tekintetében a bíróság a pert megszüntette. A jegyzőkönyv közokirat, amely bizonyítja a benne foglalt intézkedést vagy határozatot, az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát, úgyszintén az okiratban foglalt nyilatkozat megtételét, valamint annak idejét és módját [Pp. 195. § (1) bekezdés]. A jegyzőkönyv szerint a kihirdetett végzés azt tartalmazta, hogy ellene a kihirdetéstől számított 15 napon belül van helye fellebbezésnek a Fejér Megyei Bírósághoz, ehhez képest a végzés elleni fellebbezés elkészült, így az jogerőre emelkedett. Az elsőfokon jogerőre emelkedett határozat ellen nincs helye felülvizsgálatnak [Pp. 271. § (1) bekezdés a) pont], ebből következően a permegszüntető végzés a felülvizsgálat alapjául nem szolgálhat. Mindezeket figyelembe véve a másodfokú bíróság az ítélete indokolásában helyesen állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság a permegszüntető végzést

követően fennmaradó valamennyi kereseti kérelemről döntött. A bíróságnak ezért abban a kérdésben kellett állást foglalnia érdemben, hogy a környezetet és az élővilágot veszélyeztető vízleeresztéstől való eltiltásra (a Sió-csatorna zsilipjeinek zárva tartására) irányuló kereseti kérelem alapos-e.

A jogerős ítéletben a bíróság jogszabálysértés nélkül, a Ktv. 97. §-a (1) bekezdése és (3) bekezdésének b) pontja alapján helyesen állapította meg, hogy a kereset elbírálására a polgári bíróságnak van hatásköre. A törvény 99. §-a (2) bekezdésének a) pontja szerint az ügyfél kérheti a bíróságtól, hogy a veszélyeztetőt tiltsa el a jogsértő magatartástól (működéstől). A felpereseknek a keresetük szerint azt kellett bizonyítaniuk, hogy az I.r. alperes a vízleeresztés körében környezetet veszélyeztető, károsító magatartást követett el. Ennek a szakkérdésnek a megítélése érdekében a bíróság igazságügyi szakértőt rendelt ki és a rendelkezésre álló bizonyítékok Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti mérlegelésével megalapozottan állapította meg, hogy az I.r. alperes környezetet veszélyeztető, jogellenes magatartása nem bizonyított. Az igazságügyi szakértői véleménnyel kapcsolatban felvetett észrevételek vizsgálata érdekében a szakértőt a másodfokú bíróság személyesen is meghallgatta. Az igazságügyi szakértő a rendelkezésre álló okiratok, vizsgálati anyagok alapján aggálytalanul értékelte az I.r. alperesnek a Balaton vízleeresztésével kapcsolatos tevékenységét. A másodfokú ítéletben a bíróság kellően megindokolta azt is, hogy a felperesek által felajánlott további bizonyítás lefolytatása miért szükségtelen, illetőleg miért nem alkalmas a szakkérdésre vonatkozó szakvélemény megdöntésére.

A kifejtettekre tekintettel a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő, ezért azt a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül hozott határozatával a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felpereseket az I.r. alperes felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére, míg a felperesek személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és a 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2008. december 18.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Udvary Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Besenyeiné dr. Varga Katalin s.k. bíró